

11. Retningslinjer for rengøring af magasiner og udstillinger

Formål

Rengøring af lokaler, hvor kulturarvs-genstande opbevares, skal sikre, at genstandene ikke nedbrydes p.g.a. støvgener og partikler fra luftforurening. Rengøring skal foretages på en sådan måde, at genstandene ikke beskadiges.

Skadevirkning af støv og smuds

Almindeligt støv og smuds er en væsentlig, men ofte overset nedbrydningsfaktor. Støv og smuds indeholder korrosive, hygroskopiske bestanddele, som på forskellig måde forårsager eller accelererer kemisk nedbrydning af de fleste materialer. Det kan også tiltrække mikroorganismer, som lever af støv og smuds. Tilsmudsning skæmmer genstandene og kan være arbejdskrævende at fjerne, f.eks. kan almindeligt fedtet "bysmuds" være meget vanskeligt at fjerne fra tekstiler og andre porøse materialer.

Alle foranstaltninger der begrænser rengøring eller afrensning af kulturarvs-genstandene er en fordel (jf. Retningslinjer for emballering ved magasinering), da selv den mest forsigtige afrensning vil slide på genstandene.

Planlægning

Rengøringen bør følge en fast rutine, hvori de specifikke udstillings- og opbevaringsforhold tages i betragtning. Når rengøringen planlægges, skal der tages hensyn til både brugerfrekvensen og til selve genstandene. Dette nødvendiggør, at rengøringen udføres af instrueret personale. I udstillingslokaler, hvor mange mennesker færdes, kræves generelt hyppigere rengøring end i magasiner. Rengøring i lokaler med fritstående genstande f.eks. interiørudstillinger må forventes at tage længere tid end i magasinlokaler, hvor genstandene står emballeret på hylder/paller.

Det er svært at sætte normer for hvor hyppigt, der bør rengøres – det afhænger helt af forholdene. I Bevaringshåndbogen (kapitlet "Rengøring" s. 537-569) gives et eksempel på en museumsrettet rengøringsplan.

Anvisninger

- Tør rengøring, dvs. afstøvning og støvsugning, er passende ved rutinerengøring. Støvsugning eller svabring skal anvendes frem for fejning med fejekost, idet fejning "flytter" løst snavs rundt og hvirvler støv op.
- Våd rengøring anvendes hovedsagelig ved hovedrengøring i forbindelse med renholdning af gulve. Efter vask tørres grundigt efter.
- Brugen af vand (fugt), bør holdes til et minimum, da det hæver den relative luftfugtighed i rummet, hvilket kan skade uemballerede genstande.
- Brugen af rengøringsværktøj så som støvsuger med Hepa-filtre®, koste, børster, pensler og klude skal tilpasses i forhold til, hvad der skal gøres rent. Slang og skafter bør omvikles med stødabsorberende materiale, så risikoen for stødskader minimeres.

- Rengøringsmidler må ikke kunne have en nedbrydende effekt på genstande ved f.eks. at afgasse ammoniak. Rengøringsmidler, som anvendes, skal have en pH mellem 6 og 8. De bør ikke indeholde tilsætningsstoffer i form af farve eller duft. Det skal sikres, at doseringerne overholdes.
- Genstande må ikke komme i kontakt med rengøringsmidler. Fritstående genstande skal beskyttes mod vaskevand ved f.eks. at placere dem på sokler eller podier.
- Behovet for rengøring af genstandene bør minimeres ved at afskærme genstandene (se [Retningslinjer for emballering ved magasinering](#)), så vidt det er muligt. Større genstande, som ikke er i brug, kan dækkes over med udvasket bomuld, mindre med syrefrit silkepapir – f.eks. i permanente udstillinger som kun er åbne en del af året.
- Rengøring af selve kulturarvs-genstandene hører principielt hjemme under konservering og bør derfor udføres af konserveringsfagligt personale eller af personale instrueret af konservatorer. Hvis genstande i f.eks. en interiørudstilling skal rengøres af ikke-konserveringsuddannet personale, skal rengøringsmetoden for hver enkelt genstand fastsættes i samarbejde mellem dette personale og konservatoren på baggrund af genstandens bevaringstilstand.

Litteratur

ALKÆRSIG, Ole, Jan GARFF og Morten LUNDBÆK, red.
Bevaringshåndbogen. København: Statens Museumsnævn, 1986.

BRINCH MADSEN, H. & M. BRANDT PEDERSEN. *Den daglige rengøring på museerne*. København: Konservatorskolen, 1983.

BRINCH MADSEN, H. & M. BRANDT PEDERSEN. *Den daglige rengøring på museerne: Brugervejledning*. København: Konservatorskolen, 1984.

SANDWITH, Hermione & Sheila STAINTON. *The National Trust Manual of Good Housekeeping*, The National Trust, 2000.